

Høring av forslag til ny forskrift for vann- og avløpsgebyrer

Tromsø kommune legger med dette forslag til ny vann- og avløpsforskrift ut på høring. Frist for innsending av uttalelser er satt til 01.07.2024.

Høringssvar kan sendes vannpost@tromso.kommune.no eller Postboks 6900, 9299 Tromsø.

1 Bakgrunn

Rammene for kommunale vann- og avløpsgebyr fastsettes i kommunal forskrift. Fra 2012 er kommunens adgang til å kreve inn vann- og avløpsgebyrer hjemlet i *lov om kommunale vass- og avløpsanlegg. Forurensningsforskriften* fra 2004 fastsetter de overordnede rammene for gebyrene og hovedreglene om utregning og innkreving. Bakgrunnen for utarbeidelse av ny forskrift er at kommunen ønsker en ny forskrift som er bedre tilpasset dagens forhold.

Vann- og avløpsgebyrene i Tromsø kommune bygger på selvkostprinsippet, det vil si at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes inn gjennom de gebyrene som abonnentene betaler. Kommunen har etter forurensningsforskriften ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. Over- eller underskudd i det enkelte år skal henholdsvis avsettes til eller trekkes fra bundne driftsfond. Avsatt overskudd fra det enkelte år tilbakeføres til abonnentene i form av lavere årsgebyrer i løpet av en femårsperiode. Tilsvarende vil fremførbare underskudd dekkes inn over årsgebyret i løpet av en femårsperiode. Vann- og avløpsgebyrene skal ikke brukes til å finansiere andre deler av kommuneforvaltningen.

2 Oppsummering

I forslag til ny forskrift er tilknytningsgebyret utformet slik at alle betaler et fast beløp per eiendom. Dette er en videreføring av gjeldende praksis. En fast sats oppleves å være mer rettferdig for abonnentene enn en sats som for eksempel er avhengig av størrelse på bygningen. Dette begrunnes med at kommunens kostnader er hovedsakelig knyttet til administrativ registrering av ny abonnent.

Ny vann- og avløpsforskrift foreslår innføre et todelt årsgebyr for både vann og avløp, med en fast og variabel del. Valget av en todelt gebyrmodell begrunnes i at dette bedre vil fange opp tjenestenes kostnadssammensetning, samt at det gir anledning til å differensiere den faste delen av årsgebyret. Det er også viktig å påpeke at en todelt gebyrmodell ikke vil føre til mer inntekter for kommunen. De aller fleste kommuner i Norge i dag har en todelt gebyrmodell.

Det er foreslått at boligeiendommer skal betale et fastgebyr per boenhet, mens næringseiendommer skal betale fastgebyr etter fastsatte kategorier basert på vannforsyningskapasitet. Bakgrunnen for inndelingen i kategorier er at kommunen må ta hensyn til at kommunens infrastrukturkostnader knyttet til vann og avløp er forholdsmessig høyere for storforbrukende abonnenter enn for en boligeiendom.

Den variable delen av gebyret fastsettes som hovedregel etter målt forbruk, men for abonnenter som ikke har vannmåler må kommunen stipulere forbruket. Ved stipulert forbruk foreslås det i ny forskrift at forbruket beregnes ut fra eiendommens bruksareal (BRA) etter NS-3940, i henhold til et forholdstall mellom bruksareal og vannvolum. Dette er tilsvarende som i gjeldende forskrift. I forslag til ny forskrift foreslås det å endre omregningsfaktoren fra 1,5 til 1,2 m³ per m² bruksareal.

Simuleringen nedenfor viser en sammenligning av VA-gebyrene i 2024 ved ny og gjeldende VA-forskrift. Grønn bakgrunn i tabellen nedenfor betyr at abonnenten vil betale mindre etter ny forskrift enn i dag, mens rød bakgrunn betyr at abonnenten vil betale mer etter ny forskrift. Disse fargekodene er brukt gjennomgående utover i notatet. Det er tatt utgangspunkt i fire tenkte abonnenter i tabell 1 og tabell 2.

Årsgebyr vann inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Enebolig - Målt forbruk	180	4 200	5 100
Enebolig - Stipulert forbruk	270 / 216	6 300	6 100
Liten produksjonsbedrift - Målt forbruk	2 000	46 700	54 600
Forretning/kontor - Stipulert forbruk	1250 / 600	29 200	16 900

Tabell 1 - Simulerte vanngebyrer ved ny og gammel forskrift

Årsgebyr avløp inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Enebolig - Målt forbruk	180	5 000	5 900
Enebolig - Stipulert forbruk	270 / 216	7 500	7 000
Liten produksjonsbedrift - Målt forbruk	2 000	55 400	62 700
Forretning/kontor - Stipulert forbruk	1250 / 600	34 600	19 400

Tabell 2 - Simulerte vanngebyrer ved ny og gammel forskrift

3 Forslag til ny forskrift for vann og avløp

I dette kapittelet skisseres hovedtrekkene og spesielle forhold i forslaget til ny forskrift for vann og avløp.

3.1 Tilknytningsgebyr

Ved tilknytning til kommunalt vann- og/eller avløpsnett er det abonnenten som står for rørleggerkostnaden. Kommunen har således ikke direkte kostnader knyttet til tilknytningen. Kommunens kostnader er hovedsakelig knyttet til administrativ registrering av ny abonnent.

I forslag til ny forskrift er tilknytningsgebyret foreslått krevd ved hendelsene beskrevet i forskriftens § 2.1 første ledd bokstav a til c. En fast sats antas å oppleves som mer rettferdig for abonnentene enn en sats som er avhengig av for eksempel bygningsstørrelse.

Tilknytningsgebyret er utformet slik at alle betaler en fast sats per eiendom. Dette er tilsvarende som i gjeldende forskrift.

Det legges ikke opp til å ilegge tilknytningsgebyr ved til-/påbygg av eksisterende eiendom.

Samlede inntekter fra tilknytningsgebyr avhenger av nybyggings- og etableringsaktiviteten i kommunen og vil variere fra år til år. Dersom gebyrsatsen er høy vil mange tilknytninger medføre at tilknytningsgebyrinntektene utgjør en betydelig andel av årets totale gebyrinntekter. Dette vil kunne påvirke muligheten til å holde årsgebyret stabilt, siden årsgebyret må reduseres ved overskudd på selvkostkalkylen. Et lavt nivå på tilknytningsgebyret er i tråd med anbefalingen fra Norsk Vann.

Dersom kommunen overtar privat vann- og/eller avløpsanlegg kan kommunen fastsette særskilt sats i det enkelte tilfellet.

Gebyrsatsen fastsettes årlig av kommunestyret og vil fremkomme av gebyrregulativet.

3.2 Todelt årsgebyr

Ny vann- og avløpsforskrift foreslår et todelt årsgebyr for både vann og avløp, med en fast del og en variabel del (tilsvarende alternativ 2 på side 8). Valget av en todelt gebyrmodell begrunnes i at dette bedre vil fange opp tjenestenes kostnadssammensetning, samt at det gir anledning til å differensiere den faste delen av årsgebyret.

Samlede abonnementsgebyrinntekter skal fortrinnsvis dekke gebyrtjenestens forventede kapitalkostnader (kalkulatoriske renter og avskrivninger). Disse kostnadene kan ansees som faste og forbruksuavhengige.

3.3 Abonnementsgebyr (Fastledd)

I forslaget til ny forskrift foreslås det at boligeiendom skal betale abonnementsgebyr som en fast sats per boenhet, mens fritidseiendom betaler per bruksenhet.

Nærings- og kombinasjonseiendom skal betale abonnementsgebyr etter fastsatte kategorier i gebyrregulativet. Bakgrunnen for inndelingen i kategorier er at kommunen må ta hensyn til at kommunens infrastrukturkostnader knyttet til vann og avløp er forholdsmessig høyere for storforbrukende abonnenter enn for en boligeiendom.

Næringsabonnenter i ny forskrift vil bli inndelt i syv ulike kategorier som gir fra 1 til 100 abonnementsgebyrer. Tabell 3 viser en oversikt over antall fastledd (abonnementsgebyr) basert på vannforsyningskapasitet. Dette gjelder for nærings- og kombinasjonseiendommer¹.

Næringskategorier	Antall fastledd	m ³ lav	m ³ høy	Abonnenter vann	Abonnenter avløp
Kategori 1	1	0	300	496	509
Kategori 2	3	300	1 000	346	334
Kategori 3	6	1 000	3 000	225	210
Kategori 4	12	3 000	6 000	76	72
Kategori 5	24	6 000	20 000	61	58
Kategori 6	50	20 000	50 000	20	18
Kategori 7	100	50 000	150 000	6	4

Tabell 3 - Oversikt over næringskategorier, antall fastledd og antall abonnenter i hver kategori.

¹ Med kombinasjonseiendom menes eiendom hvor det både er næringsbygninger og bygninger for bolig.

Den enkelte eiendom skal betale et gitt antall abonnementsgebyr etter denne tabellen basert på eiendommens høyeste vannforbruk de siste fire årene. Dette er en god og tilgjengelig approksimasjon på forsyningskapasitet til den enkelte eiendom og dermed også på kommunens infrastrukturkostnader per storforbrukende næringseiendom. Praksisen er i bruk i flere kommuner.

Uten en slik vekting ville hver næringsabonnent bare betalt ett abonnementsgebyr uavhengig av eiendommens relative andel av kommunens produksjons-/håndteringskapasitet. Dette ville resultert i en uheldig skjevdeling av kapitalkostnadene mellom bolig- og næringseiendommer. Antall fastledd følger en avtakende funksjon gitt vannforbruk.

3.3.1 Endring av tilordnet kategori for abonnementsgebyr

Det er ikke lagt opp til at tilordnet kategori for den enkelte eiendom skal kunne endres på basis av en reduksjon i vannforbruket. Det er flere årsaker til dette:

- Fastleddet skal dekke kommunens kostnader knyttet til den teoretiske leveringskapasiteten til hver abonnent.
- Kommunens infrastruktur avskrives lineært over 40 år slik at de faste kostnadene er relativt stabile over tid og er upåvirket av endringer i den enkelte abonnents varierende vannforbruk.
- Siden kommunens kostnader innenfor vann og avløp i sin helhet skal dekkes av abonnentene medfører endringer av kategoritilhørighet en kostnadsforskyvning fra en gruppe abonnenter til en annen.
- Dersom en abonnent gis anledning til å «søke» om tilordning til en annen kategori vil dette kunne få en uheldig smitteeffekt samtidig som det kan føre til en uønsket «etterspørsel» etter politisk (sær-)behandling.
- Stadig endring av kategoritilhørighet for et stort antall næringsabonnenter kan påføre kommunen kostnader med å oppdatere fakturasystemet.

Arbeidsgruppen anbefaler å revidere kategoritilhørighet ved jevne mellomrom, f.eks. hvert femte år. Vi anbefaler da å se på forbruksdata fra årene 2021 og frem til sist avleste målerstand for den enkelte eiendom. Det høyeste vannforbruket i perioden bør legges til grunn for kategoritilhørighet.

Enkelte næringseiendommer har ikke vannmåler og betaler følgelig abonnementsgebyr etter areal. Dersom slike eiendommer utstyres med vannmåler bør kommunen endre tilordnet kategori etter to til tre år med måleravlesninger.

Samlet inntekt fra abonnementsgebyr skal dekke kommunens kapitalkostnader, dvs. kostnader knyttet til kommunens infrastruktur. En abonnent kan redusere årsgebyr for vann og avløp ved å senke vannforbruket.

3.4 Variabelt gebyr

Regelverket gir begrensede muligheter til å differensiere det variable forbruksgebyret. Det anbefales å operere med samme gebyr per m³ for alle abonnentgrupper.

Gebyret fastsettes som hovedregel etter målt forbruk for øvrige eiendommer og unntaksvis etter stipulert forbruk der vannmåler ikke er installert.

Ved stipulert forbruk foreslås det i ny forskrift at forbruket beregnes ut fra eiendommens bruksareal (BRA) etter NS-3940, i henhold til et forholdstall mellom bruksareal og vannvolum. Forholdstallet fremgår av gebyrregulativet. Dette er tilsvarende som i gjeldende forskrift.

Gebyr for midlertidig tilknytning er innarbeidet i bestemmelsen om gebyr etter målt forbruk (variabel del av årsgebyret). Imidlertid kan kravet om vannmåler fravikes dersom vannforbruket kan fastsettes på andre måter. I tilfeller der det ikke er mulig å installere vannmåler kan kommunen fastsette et stipulert forbruk.

3.5 Omregningsfaktor for stipulert forbruk

Regelverket understreker at det stipulerte forbruket skal i størst mulig grad tilsvare reelt forbruk. I dagens gebyrregulativ for Tromsø stipuleres helårsboliger til et årlig forbruk på 1,5 m³ vannforbruk per m² bruksareal. Ifølge Norsk Vann (2011) bør omregningsfaktoren for stipulert årlig forbruk ligge mellom 1,1–1,3 m³ per m² bruksareal. I forslag til ny forskrift foreslås det en omregningsfaktor på 1,2 m³ per m² bruksareal. Forholdstallet fastsettes i gebyrregulativet.

Siden fritidsboliger som oftest ikke har like mange bruksdøgn i året som helårsboliger, er det foreslått at fritidsboligers omregningsfaktor skal være en fjerdedel av ordinær faktor. Dette er en videreføring av gjeldende praksis.

3.6 Særskilt om vannmåler mv.

Gjeldende forskrifter tar utgangspunkt i at vannmålere eies av kommunen. I forslag til ny forskrift videreføres dette. Abonentene skal betale en årlig leie for anskaffelse og vedlikehold av vannmåleren. Pris for leie av vannmåler fremkommer av gebyrregulativet.

I forslag til ny forskrift åpnes det for at kommunen kan fastsette årsgebyret skjønnsmessig etter purring dersom abonnenten unnlater å foreta avlesning. Kommunen kan selv foreta avlesning uten ytterligere varsel til abonnenten, og kreve særskilt gebyr for dette (oppmøtegebyr for avlesning av vannmåler). Oppmøtegebyret fastsettes årlig i gebyrregulativet og satsen er basert på kostnadsdekning.

4 Gebyrsimulering

Den nye VA-forskriften danner grunnlaget for et nytt gebyrregulativ. Regulativet vedtas årlig av kommunestyret og følgende gebyrsimuleringer er kun en eksempelvis oppstilling. Simuleringen nedenfor viser en sammenligning av VA-gebyrene i 2024 ved ny og gjeldende VA-forskrift. Alle priser inkluderer mva.

4.1 Abonnements- og forbruksgebyr ved ny forskrift

Tabell 4 og tabell 5 nedenfor viser abonnements- og forbruksgebyr for vann og avløp for ny og gjeldende VA-forskrift. Boligeiendom skal betale abonnementsgebyr som en fast sats per boenhet, mens fritidseiendom skal betale per bruksenhet. Nærings- og kombinasjonseiendommer skal betale abonnementsgebyrer etter vektete kategorier, som igjen er basert på vannforsyningskapasitet (historisk vannforbruk). Det er verdt å merke seg at både fast- og forbruksgebyr øker i ny forskrift som følge av reduksjon i omregningsfaktoren for dem som ikke har vannmåler.

Vann 2024 inkl. mva.	Enhet	Gjeldende	Ny forskrift
Fastgebyr	kr/boenhet	0	470
Forbruksgebyr	kr/m ³	23,36	25,88

Tabell 4 - Vann - Forbruks- og abonnementsgebyr for ny og gjeldende VA-forskrift.

Avløp 2024 inkl. mva.	Enhet	Gjeldende	Ny forskrift
Fastgebyr	kr/boenhet	0	528
Forbruksgebyr	kr/m ³	27,70	29,76

Tabell 5 - Avløp - Forbruks- og abonnementsgebyr for ny og gjeldende VA-forskrift.

4.2 Årsgebyr bolig med vannmåler

3 % av boligeiendommene betaler i dag etter målt forbruk. Tabell 6 til tabell 8 viser vann- og avløpsgebyrer ved ny og gjeldende VA-forskrift for boligeiendommer med fire ulike størrelser for målt forbruk; 60, 120, 180 og 220 m³.

Målt - Årsgebyr Vann inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Leilighet	60	1 400	2 000
Tomannsbolig	120	2 800	3 600
Enebolig	180	4 200	5 100
Enebolig	220	5 100	6 200

Tabell 6 - Simulerte vanngebyrer for ulike boligeiendommer med vannmåler.

Målt - Årsgebyr Avløp inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Leilighet	60	1 700	2 300
Tomannsbolig	120	3 300	4 100
Enebolig	180	5 000	5 900
Enebolig	220	6 100	7 100

Tabell 7 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike boligeiendommer med vannmåler.

Målt - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Leilighet	60	3 100	4 300
Tomannsbolig	120	6 100	7 700
Enebolig	180	9 200	11 000
Enebolig	220	11 200	13 300

Tabell 8 - Totalt årsgebyr ved målt forbruk for vann og avløp

4.3 Årsgebyr bolig uten vannmåler

97 % av boligeiendommene i Tromsø kommune betaler i dag etter stipulert forbruk. Tabell 9 til tabell 11 viser vann- og avløpsgebyrer ved ny og gjeldende VA-forskrift for boligeiendommer med fire størrelser for stipulert forbruk; 60, 120, 180 og 220 m². Omregningsfaktoren for gjeldende forskrift er 1,5 kubikkmeter per kvadratmeter, mens ny omregningsfaktor er 1,2 kubikkmeter per kvadratmeter.

Stipulert - Årsgebyr Vann inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Leilighet - 60 m ²	90 / 72	2 100	2 300
Tomannsbolig - 120 m ²	180 / 144	4 200	4 200
Enebolig - 180 m ²	270 / 216	6 300	6 100
Enebolig - 220 m ²	360 / 288	7 700	7 300

Tabell 9 - Simulerte vanngebyrer for ulike boligeiendommer uten vannmåler.

Stipulert - Årsgebyr Avløp inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Leilighet - 60 m ²	90 / 72	2 500	2 700
Tomannsbolig - 120 m ²	180 / 144	5 000	4 900
Enebolig - 180 m ²	270 / 216	7 500	7 000
Enebolig - 220 m ²	360 / 288	9 100	8 400

Tabell 10 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike boligeiendommer uten vannmåler.

Stipulert - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Leilighet - 60 m ²	90 / 72	4 600	5 000
Tomannsbolig - 120 m ²	180 / 144	9 200	9 000
Enebolig - 180 m ²	270 / 216	13 800	13 000
Enebolig - 220 m ²	360 / 288	16 800	15 700

Tabell 11 - Totalt årsgebyr ved stipulert forbruk for vann og avløp

4.4 Årsgebyr næring med vannmåler

58 % av nærings- og kombinasjonseiendommene i Tromsø kommune betaler i dag etter målt forbruk. **Error! Reference source not found.** til tabell 14 nedenfor viser vann- og avløpsgebyrer ved ny og gjeldende VA-forskrift for næringseiendommer. Det er tatt utgangspunkt i syv tenkte bedrifter for målt forbruk.

Næring - Årsgebyr Vann inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Matbutikk	150	3 500	4 400
Barnehage	600	14 000	16 900
Liten produksjonsbedrift	2 000	46 700	54 600
Kjøpesenter	5 000	116 800	135 000
Produksjonsbedrift	10 000	233 600	270 100
Næringspark	30 000	700 800	799 900
Hotell	60 000	1 401 600	1 552 800

Tabell 12 - Simulerte vanngebyrer for ulike næringseiendommer med vannmåler

Næring - Årsgebyr Avløp inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Matbutikk	150	4 200	5 000
Barnehage	600	16 600	19 400
Liten produksjonsbedrift	2 000	55 400	62 700
Kjøpesenter	5 000	138 500	155 100
Produksjonsbedrift	10 000	277 000	310 300
Næringspark	30 000	831 000	919 200
Hotell	60 000	1 662 000	1 785 600

Tabell 13 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike næringseiendommer med vannmåler

Næring - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³	Gjeldende	Ny forskrift
Matbutikk	150	7 700	9 400
Barnehage	600	30 600	36 300
Liten produksjonsbedrift	2 000	102 100	117 300
Kjøpesenter	5 000	255 300	290 100
Produksjonsbedrift	10 000	510 600	580 400
Næringspark	30 000	1 531 800	1 719 100
Hotell	60 000	3 063 600	3 338 400

Tabell 14 - Samlet årsgebyr næring for vann og avløp med vannmåler

4.5 Årsgebyr næring uten vannmåler

42 % av nærings- og kombinasjonseiendommene i Tromsø kommune betaler i dag etter stipulert forbruk.

I henhold til den gjeldende forskriften vil nærings- og kombinasjonseiendommene som ikke har vannmåler får tildelt en omregningsfaktor basert på eiendomstype. Omregningsfaktorene kan man finne i tabell 15 under.

Omregningsfaktor stipulert forbruk	Vann	Avløp
Bolig	1,50	1,50
Forretning/kontor	2,50	2,50
Lager/forsamlingslokaler	1,50	1,45
Restauranter/verksteder/skoler	4,50	4,50

Tabell 15 - Omregningsfaktor for stipulert forbruk - Næring

For næringsbygg og andre bygninger som ikke brukes som bolig, er hovedregelen at årsforbruket beregnes på grunnlag av målt vannforbruk. Det anbefales derfor at alle nærings- og kombinasjonseiendommer som ikke har vannmåler blir pålagt å installere vannmåler.

Tabell 16 til tabell 18 nedenfor viser vann- og avløpsgebyrer ved ny og gjeldende VA-forskrift for næringseiendommer uten vannmåler. Det er tatt utgangspunkt i syv tenkte bedrifter for målt forbruk.

Næring uten vannmåler - Årsgebyr vann inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Forretning/kontor - 150 m ²	375 / 180	8 800	5 100
Forretning/kontor - 500 m ²	1250 / 600	29 200	16 900
Forretning/kontor - 1.000 m ²	2500 / 1200	58 400	33 900
Verksted/skole - 500 m ²	1800 / 600	52 600	16 900
Verksted/skole - 2.000 m ²	7200 / 2400	210 200	64 900
Verksted/skole - 4.000 m ²	14400 / 4800	420 500	129 900
Lag/forsamling - 200 m ²	300 / 240	7 000	6 700
Lag/forsamling - 2.000 m ²	3000 / 2400	70 100	64 900

Tabell 16 - Simulerte vanngebyrer for ulike næringseiendommer uten vannmåler

Næring uten vannmåler - Årsgebyr avløp inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Forretning/kontor - 150 m ²	375 / 180	10 400	5 900
Forretning/kontor - 500 m ²	1250 / 600	34 600	19 400
Forretning/kontor - 1.000 m ²	2500 / 1200	69 300	38 900
Verksted/skole - 500 m ²	2250 / 600	62 300	19 400
Verksted/skole - 2.000 m ²	9000 / 2400	249 300	74 600
Verksted/skole - 4.000 m ²	18000 / 4800	498 600	149 200
Lag/forsamling - 200 m ²	290 / 240	8 000	7 700
Lag/forsamling - 2.000 m ²	2900 / 2400	80 300	74 600

Tabell 17 - Simulerte avløpsgebyrer for ulike næringseiendommer uten vannmåler

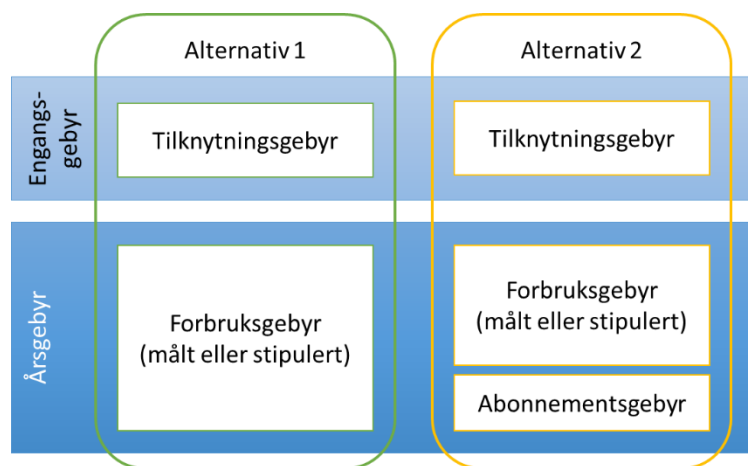
Næring uten vannmåler - Årsgebyr VA inkl. mva.	m ³ gjeldende/ny	Gjeldende	Ny forskrift
Forretning/kontor - 150 m ²		19 200	11 000
Forretning/kontor - 500 m ²		63 800	36 300
Forretning/kontor - 1.000 m ²		127 700	72 800
Verksted/skole - 500 m ²		114 900	36 300
Verksted/skole - 2.000 m ²		127 700	72 800
Verksted/skole - 4.000 m ²		551 200	166 100
Lag/forsamling - 200 m ²		15 000	14 400
Lag/forsamling - 2.000 m ²		150 400	139 500

Tabell 18 - Samlet årsgebyr næring for vann og avløp uten vannmåler

5 Nærmere om sentrale regler

Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, samt tilhørende forskrift, sier at kommunene kan dekke inn inntil 100 % av sine kostnader til vannforsyning og avløpshåndtering gjennom gebyrer. Videre sier lovens tilhørende forskrift at gebyrene skal bestå av engangsgebyr for tilknytning og årlige gebyrer. Ved beregning av selvkost bør de til enhver tid gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester legges til grunn.

De årlige gebyrene skal enten beregnes på grunnlag av vannforbruk alene, eller en todelt gebyrordning med en fast og en variabel del. Figur 1 skisserer de to alternativene.

Figur 1 - Vann- og avløpsgebyrer

5.1 Tilknytningsgebyr

Tilknytningsgebyret er et engangsgebyr. Det skal ikke kreves nytt gebyr ved ominnredning eller bruksendring. Kommunen har anledning til å vedta i lokal forskrift at det skal kreves et tillegg i gebyret ved tilbygg eller påbygg. Kommunen kan da bestemme at tilleggsgebyret bare skal betales når utvidelsen utgjør et visst minsteareal.

5.1.1 Kostnadsgrunnlag

I forskriften med kommentarer er det ikke spesifisert hvilke kostnader som skal dekkes inn gjennom tilknytningsgebyret, men intensjonen er at det skal dekke en forholdsmessig del av kommunens samlede kostnader med vannforsyning og avløp. Gebyret skal beregnes for den enkelte faste eiendom eller for den enkelte boenhet på eiendommen.

5.1.2 Anledning til å kreve inn gebyret

Plikt til å betale engangsgebyr for tilknytning oppstår når en ellers gebyrpliktig eiendom blir bebygd, eller når gebyrplikt for bebygd eiendom inntreffer etter lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 3. Kommunen bestemmer når gebyrene forfaller til betaling. Det kan ikke stilles krav om betaling av tilknytningsgebyr før utstedelse av byggetillatelse.

5.2 Årsgebyr

5.2.1 Beregningsmåte

Årsgebyr kan beregnes på to forskjellige måter. Gebyret kan beregnes utelukkende på bakgrunn av vannforbruk, eller kommunen kan velge en todelt gebyrordning hvor årsgebyret består av en fast og en variabel del hvor den variable delen beregnes ut fra vannforbruk. Vannforbruket kan enten være målt eller stipulert ut fra bebyggelsens størrelse. Det er ikke tillatt å fastsette minimumsgebyrer. Dersom årsgebyret beregnes ut fra stipulert forbruk, skal det stipulerte forbruket i størst mulig grad tilsvare reelt forbruk.

Hvis vannforbruket stipuleres, skal for boligeiendommer bebyggelsens areal legges til grunn, da dette antas å gi best uttrykk for vannforbruket over en lengre periode.

Kommunen avgjør selv om tidligere arealberegninger skal benyttes, eller om det skal foretas ny beregning. Kommunen må i den kommunale forskriften redegjøre for de beregningsprinsippene som ligger til grunn for å fastslå stipulert forbruk for ulike bruksareal. Det kan tas hensyn til bebyggelsens art og bruk, samt eiendommens størrelse og beskaffenhet. Prinsipielt gjelder at vannmengde inn = avløpsmengde ut.

Både kommunen og den enkelte gebyrpliktige kan kreve at årsforbruket skal fastsettes ut fra målt forbruk. Den enkelte gebyrpliktige må selv bekoste slik måling, og målingen må utføres med vannmåler etter kommunens anvisning.

5.2.2 Eiendom som ikke brukes som bolig (næring mv.)

For næringseiendom og andre eiendommer som ikke brukes som bolig, er hovedregelen at årsforbruket, eventuelt den variable delen av årsgebyret, beregnes på grunnlag av målt vannforbruk. Er det ikke installert vannmåler, kan det fastsettes særlige regler eller inngås særlige avtaler om beregning av gebyret.

Kommunen har begrenset adgang til å sette lavere gebyrer for disse eiendommene enn det som ville følge av kommunens ordinære beregningsmåte for boligeiendommer. Det er ikke adgang til å fastsette en ren kvantumsrabatt for storforbrukere av vann.

For gartnerier, gårdsbruk og annen virksomhet hvor avløpsmengden avviker vesentlig fra vannforbruket, kan det inngås avtale basert på avvikende avløpsmengde.

Det kan gjøres fradrag for vann som går inn i bedriftens produkter, eller av andre grunner ikke slippes ut i avløpsnettet fra næringseiendommer og andre eiendommer nevnt ovenfor.

For eiendom der kommunens kostnader ved vannproduksjonen er vesentlig lavere enn den øvrige vannproduksjonen, kan forbruksgebyret for vann reduseres etter avtale.

Det kan beregnes økt avløpsvannmengde i forhold til målt vannforbruk dersom overvann føres til avløp. For eiendommer med installert sprinkleranlegg kan det gjøres særlige avtaler slik at kommunens kostnader blir dekket.

5.2.3 Fastsettelse av særlige regler

Det kan fastsettes særlige regler for eksempel for bebyggelse som bare er i bruk deler av året, som har et særlig stort areal i forhold til vannforbruk og avløpsmengde eller som har tomt som medfører stort vannforbruk. Andre kriterier, som for eksempel gebyrpliktiges privatøkonomi, antall personer eller antall våtrom i huset, kan ikke legges til grunn for gebyrberegningen. Bestemmelsen gir adgang til å fastsette ulike beregningsmåter for eiendommer med ulik bruk. Dette innebærer ikke at selve prisen per m³ vann/avløp kan settes forskjellig for de ulike eiendommene.

5.2.4 Abonnementsgebyr (fast del i todelt modell)

En eventuell fast del (abonnementsgebyr) skal være stabil og ikke avspeile variasjon i forbruk. Den faste delen av årsgebyret bør ikke hindre den enkelte abonnent i å kunne påvirke eget årsgebyr gjennom å regulere vannforbruket. Ved ressursknapphet kan kommunen vurdere å fastsette gebyret på grunnlag av forbruk alene, det vil si at gebyret bare er basert på en forbruksavhengig variabel del.

Generelt er det vanlig at den faste delen gjenspeiler de faste kostnadene (typisk kapitalkostnader) knyttet til tjenesten. Samtidig anbefales det at abonnementsgebyret ikke overstiger 50 % av årsgebyrinntektene. Dette for å fremme vannsparing.

5.2.5 Ulike gebyrsatser

Utgangspunktet er at de samme gebyrsatsene skal gjelde i hele kommunen. Følgende unntak gjelder:

1. Tilknytningsgebyret kan differensieres avhengig av om den gebyrpliktige har betalt refusjon etter plan- og bygningsloven eller andre former for opparbeidelseskostnader for tekniske anlegg som er utført etter planer godkjent av kommunen. Regler om differensierte gebyrsatser må fastsettes i kommunens forskrift.
2. Det kan fastsettes ulike gebyrsatser for tilknytning- og årsgebyr dersom et vann- eller avløpsanlegg eller større enhet av dette medfører vesentlig høyere eller lavere kostnader enn de øvrige. Det kan kun fastsettes lavere gebyrsatser dersom kostnadene med å forsyne forbrukerne med vann i et vannforsyningsområde er mindre kostbart enn i et annet vannforsyningsområde i kommunen. Med gebyrsats menes kostnad per måleenhet for årsgebyr eller tilknytningsgebyr. Forbrukerkjøpsloven gir imidlertid forbruker mulighet til å kreve et passende prisavslag på levert vann dersom vannkvaliteten er dårlig i perioder.
3. Det kan videre fastsettes ulike gebyrsatser for tilknytnings- og årsgebyr for ulike boligkategorier, der det er ulike kostnader forbundet med betjening av ulike boligkategorier. For eksempel kan det fastsettes lavere gebyrsatser for blokkleiligheter på bakgrunn av at kostnadene med ledningsnett er lavere per boenhet for disse boligkategoriene enn for mer spredte boligheter.
4. Det kan fastsettes høyere gebyrsats for avløpsvann som er mer forurenset enn vanlig kommunalt avløpsvann, og som det koster kommunen mer å behandle.

Begrensninger som fremgår ovenfor gjelder ikke fordelingen av den faste delen av årsgebyret ved bruk av todelt gebyrordning.

5.2.6 Andre forhold

Kommunen kan ikke illegge tilleggsgebyr eller øke gebyrsatsen ved manglende etterlevelse av pålegg. Imidlertid kan kommunen kreve dekket faktiske direkte kostnader som kommunen har pga. manglende etterlevelse av pålegg knyttet til den enkelte eiendom.

Ved omlegging eller utbedring av avløpsledninger kan kommunen kreve at eier av tilknyttet stikkledning foretar tilsvarende omlegging eller utbedring.

Unnlater gebyrpliktig å etterkomme pålegg om utbedring av lekkasjer som medfører forurensing kan det fastsettes tvangsmulkt. Vedtak om tvangsmulkt fastsettes i henhold til *forurensningslovens* § 73. Kommunen har myndighet til å vedta tvangsmulkt på de områdene hvor de etter loven og forskrifter ellers har forurensningsmyndighet. Tvangsmulkten skal ha en størrelse som gjør det ulønnsomt å ikke følge kravet. Innkrevd tvangsmulkt tilfaller staten. Se § 9-8 i forslag til ny forskrift.

Om renteplikt ved for sen betaling eller tilbakebetaling av vann- og avløpsgebyrer gjelder reglene i *lov 6. juni 1975 nr. 29 om eieendomsskatt til kommunane* § 26 tilsvarende. Forfalt krav på årsgebyr er sikret med pant i eiendommen etter *panteloven* § 6-1.

Lokale forskrifter for fastsettelse av vann- og avløpsgebyrer er fortsatt gjeldende, så fremt de ikke er i strid mot kravene i kapittel 16 i *forurensningsforskriften* eller inntil kommunen bestemmer noe annet. Forskrifter med minimumsgebyrer skulle vært endret før 1.1.2008.

6 Gjeldende lokal forskrift

Gjeldende forskrift i Tromsø kommune heter forskrift om vann- og avløpsgebyrer og er hjemlet i lov om kommunale vass- og kloakkavgifter § 3 og forskrift om kommunale vann- og avløpsgebyrer § 3. Forskriften ble vedtatt av Tromsø kommunestyre 23. september 2003.

6.1 Tilknytningsgebyr

Dagens tilknytningsgebyr faktureres ved førstegangsoppføring av bygg på eiendom, når bebygd eiendom blir tilknyttet eller når bebygd eiendom blir krevd tilknyttet. Tilknytningsgebyret faktureres per eiendom. Tabell 19 under viser tilknytningsgebyret for 2024.

Tilknytningsgebyr 2024	Enhet	Vann inkl. mva.	Avløp inkl. mva.
Tilknytningsgebyr	kr/abonment	1,25	1,25
Enebolig	kr/abonment	1,25	1,25
Næring	kr/abonment	1,25	1,25

Tabell 19 - Tilknytningsgebyr 2024

6.2 Årsgebyr

Etter gjeldende forskrift betaler vann- og avløpsabonnentene i Tromsø kommune et årsgebyr som beregnes på bakgrunn av stipulert eller målt forbruk. Stipulert forbruk er basert på beregningen av bruksareal i henhold til NS-3940 og en omregningsfaktor som fastsettes i gebyrregulativet hvert år. I gebyrregulativet for 2024 er denne satt til 1,5 m³/m² for bolig. Tabell 20 under forbruksgebyret for Tromsø kommune i 2024.

Forbruksgebyr	Enhet	Vann inkl. mva.	Avløp inkl. mva.
Forbruksgebyr	kr/m ³	23,36	27,70

Tabell 20 - Forbruksgebyr 2024

I tabell 21 finner man omregningsfaktoren fra bruksareal til kubikkmeter for ulike typer abonnenter. Det er verdt å merke seg at næringseiendommer skal ha installert vannmåler i henhold til forurensningsforskriften. Det skal derfor være unødvendig å benytte seg av omregningsfaktor for næringseiendommer.

Omregningsfaktor stipulert forbruk	Vann	Avløp
Bolig	1,50	1,50
Forretning/kontor	2,50	2,50
Lager/forsamlingslokaler	1,50	1,45
Restauranter/verksteder/skoler	4,50	4,50

Tabell 21 - Omregningsfaktor stipulert forbruk

Tabell 22 under viser eksempler på årsgebyr for målt og stipulert forbruk.

Årsgebyr 2024	m ³	Vann inkl. mva.	Avløp inkl. mva.
Målt forbruk - Leilighet	80	1 869	2 216
Målt forbruk - Tomannsbolig	140	3 271	3 878
Målt forbruk - Enebolig	180	4 205	4 986
Stipulert forbruk - Leilighet 60 m ²	90	2 103	2 493
Stipulert forbruk - Tomannsbolig 120 m ²	180	4 205	4 986
Stipulert forbruk - Enebolig 180 m ²	270	6 308	7 479

Tabell 22 - Årsgebyr 2024

7 Arbeidsgruppen

Forslag til ny forskrift for vann og avløp er utarbeidet av seksjon for vann og avløp i Tromsø kommune. Visma Enterprise AS har vært sparringspartner.

Målsetningen med arbeidet har vært å lage en forskrift som er rettferdig, tydelig og fleksibel. Rettferdig: Gebyrene skal gjenspeile de ulike brukergruppenes kostnadsnivå på best mulig måte. Tydelig: Forskriften skal være lett å lese og håndheve med klart og forståelig språk uten uklare, eller vanskelige, formuleringer. Fleksibel: Forskriften henviser til årlige kommunestyrevedtak for gebyrenes størrelse.

Seksjon for vann og avløp, Tromsø kommune.